

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VI. Sexta singularis industria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Sed factis est paradigmatis; nil addo. Innumera talia in hōse, quos dixi, communes locos digessi. Tu jam & meam methodem, & puto illius usum cernis; ut sequaris, nec impero, nec veto. Ingentia meliora, idēque superbiora, da veniam verbo, ductrices manus facile aspernantur. Natate volunt, sed suo cortice. Nihil hoc contra me. Ego nihilominus sine meo potior, dum ingenue ostendo, unde me putem aliquid in litteris promovisse. Sed addo hic brevissimum orationis etiam ligatæ paradigmation. Sumamus geminum priori.

Honor, Ambitus, Tituli, &c.

Honor, occasio ruinæ.

Quid Crassus, quid Pompeius evertit? & illum Ad sua qui domitos deduxit? flagra Quirites? Summus nempe locus nullâ non arte petitus, Magnaque nummibus vota exaudita malignis.

Gloriæ miserabilis cupiditas.

Bellorum exuvie, truncis affixa tropæis
Loricæ, & fractâ de casside buccula pendens,
Et curtum temone jugum, victæ, trivremis
Aplustre, & summo tristis captivus in arcu
Humanis majora bonis creduntur: ad hoc se
Romanus Grausque ac Barbarus induperator
Erexit: caussas discriminis atque laboris
Inde habuit: Tandem major fama sitis est, quam
Virtutis. Quis enim virtutem amplectitur ipsam
Gloria si tollas? patriam tamen obruit olim
Gloria paucorum, & laudis tituliq; cupido
Hæsi saxis cinerum custodibus.

Deus immortalis haberi

Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætæam
Influit a.

Honorum sterilis vanitas.

Expende Hannibalem, quor libras in duce summo
Invenies? hic est quem non capit Africa Mauro
Percussa Oceano, Nilôque admota repenti.
Exitus ergo quis est? ô gloria! vincitur idem
Nempe, & in exilium præcepit fugit, atque ibi magnus
Mirandusque cliens sedet ad prætoris regis,
Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.
Finem animæ, quæ res humanas miscuit olim,
Non gladii, non saxa dabunt, nec tela, sed ille
Cannarium vindex, & tanti sanguinis ultor
Annulus c. I demens, & savas curre per Alpes,
Vt pueris placeas, & declamatio suas d.

Hos ego locos communes, tam augendæ rerum sup-
pellectili, quam ornando stylo hætenus adhibendos
censui. FAVST. Liceat hic interfari. Quæso te, Eulogi,
quomodo tam multa, tam varia legendo potuisti tua
facere? nam præter triplicem illam, imò tibi septupli-
cem classem Lemmatum, Adversariorum, Historico-
rum, tot insuper Industrias, tot Communes locos addi-
disti, tot arculas, tot cistulas Excerptis implevisti. Infi-
niti res laboris est. EULOG. Addidisses: Et quem plerique
omnes fugimus. Vide, mi juvenis, annus trecentos
sexaginta quinque dies, horarum octo millia, septin-
gentas, sexaginta completitur: qui esse vult frugi, &
temporis parcus, plurimum leget, multum excerpset, vel
anno unico, qui pæne novem millia horarum submini-
strat. Quod si cæptus labor constanter annis decem,
aut viginti, aut etiam triginta perpetuetur, incredibile
dictu est, quantum literariæ hujuscemodi supellectilis
congeratur. Tu hoc age, nullam diem, imò horam nul-
lam sine lineâ transmittite, & brevi tuas ipse divitias mi-
raberis. Lentissimè graditur testudo, sed si gradiatur
assidue, itinera etiam bene longa conficit. Assiduitas
operis, Ingens lucrum temporis. FAVST. Sed hætenus
à te dicta, Eulogi, pleraque omnia Rem, excerpendam

A spectant. Quid de Verbis ac Sententiis agendum cen-
ses? Expecto avidè doceri. EULOG. Hoc paucissimis
expediam: ne multas hic præceptiones somnia. Uni-
cam dabo.

C A P U T V I.

Sexta singularis industria:

Verborum & sententiarum excerpta.

EULOG. Non ita pridem apud amicorum aliquem
vidi, nec sine risu, grandes tomos verbis & phra-
sibus excerpendis destinatos. Plus ii habebant chartæ
quàm scripturæ. Ad instruendam dictionem, verba me-
liorum auctorum neutiquam negligenda; enotandæ se-
culè phrasæ, sententiæ, loquendi modi, & quidquid
ad ornatum dictionis pertinet. Neque hæc quidquam
spernendum: opus tamen ut in aliis, iudicio. Ego hac in
re ita censeo. Verba rariora, imò & vetustiora, lectio-
res sententiæ, venustiores, loquendi modi, & quidquid
ornandæ dictioni facit, gnaviter est enotandum hoc
modo, ut unius auctoris verba & phrasæ in eadem
chartas excerpantur; simul sint, quæ ab uno sunt aucto-
re. Neque hæc ordinis ratio haberi potest: quæ lectori
prius occurrunt, prius in notas veniant. His indicem ad-
jungere nimis quàm operosum; imò pæne negem fieri
posse. Vicem Indicis erit, suis temporibus sic notata re-
legere acuendo stylo. Hæc eadem ferè tradens Lipsius: Lipsius in
Phrasæ, inquit, enotari velim, quacumque insigniores aut ni-
tidiore occurrent. Verba quacumque rara, nova, aut novo
sensu, sive flexu usurpata. In phrasibus dispositionem non video;
nisi quod seorsim eas poni velim, pro discrimine scriptorum:
Tullii solas, Plauti & Terentii solas, historicorum solas: quod
quisque pro iudicio suo aut industria facito. Rem oculis sub-
jicio. Fortè aliquem legis è Livii libris? Hunc ergo titu-
lum præfige chartæ.

E Livii lib. 6.

Tot super alia aliis bellis.
Fortuna in præcipitem locum favore tollit, deinde in ipso
discrimine periculi destituit.
Saginat suos ut jugulentur.
Fortuna loci delegaverunt spes suas.
Postquam utrique apparuit nihil per alteros stare.
Furem virgâ percuteret.
Quæ societas, aut quæquam consortia.
&c. &c.

E Livii lib. 7.

Cælestis iræ placamina,
Impromptus lingua.
Annuitururum, numenque vestrum invictum Campanis.
Vbi sententiam meam vobis peregero.
Circa collem castellarum dispositos.
&c. &c.

E Livii lib. 8.

Firmissimum longè imperium est, quo obedientes gaudent.
Consulere in victos crudeliter.
Vt ferme fugiendo in media sata ruitur.
Nihil ultra, quàm ut paniter frustra, restabat.
Adversus quæ singula.
Pollutâ semel militari disciplinâ non miles Centurionis,
non Centurio tribuni, non tribunus legari, non legatus
Consulis, non magister equitum dictatoris pareat impe-
rio, nemo hominum, nemo Deorum habeat verecun-
diam; vagi milites in pacato, in hostico errent, imme-
mores sacramenti.
Tribuni quoque inclinatum rem in preces subsecuti orare
dictatorem insistant.
Incuriosè factum.
Dictatoris edictum pro numine semper observatum.
Manliana imperia.
&c. &c.

E Livii

E Livii lib. 35.

Clypea inaurata.
 Equi, hominesque parvuli & graciles. } Hæc rariora.
 Ne cunctando senescant consilia.
 Initium semper per jus injusta imperandi fieri.
 Tabernacula statueret in æquabili solo, difficile.
 Ex eodem rivo hostes utrimque aquati sunt.
 Id primum pro amicis eos facturos, hoc est, ut amicos.

□ Livii lib. 36.

Ager paluster omnis.
 Corpora ex somno molliabantur.
 Adversariis asper: ita, si cederes, idem placabilis.
 Depravator.
 Non infabre suo more factis.
 &c. &c.

E Livii lib. 37.

In convivio rex erat, & in multum vini processerat.
 Neminem fidelis dare posse consilium dixit, quam eum qui
 id alteri suaderet, quod ipse, si in eodem loco esset, factu-
 rus fuerit.
 Eodem armatu.
 Veluti caci sper alios alii ruebant. Ita alibi, alia super alia
 facinora eduntur: aliarum super alias acervatarum le-
 gum cumulus. Ita castellatim, pagatim, regionatim, ma-
 nipulatim.
 Execrabilis desertio juris humani, ad marginandas gla-
 reâ vias.
 Extraordinarium, Germanitas, Inenarrabiliter.
 Servitudinis inconscius. Audacia experta viri.
 Ne littere palam facerent conata. Ita
 Ut Persei conatus obviam irer.
 Tam ante præmeditatis, hoc est, cogitatis.
 Cùm undique conferensesser.
 &c. &c.

Hæc Liviana, imò & Titiana, hæc Latina sunt, quæ
 imperitior aliquis damnat, ut barbara. Atque has tales
 voces ideo censeam enotandas, non ut eas in dictionem
 nostram importunè intrudamus, sed ut ab aliis usurpa-
 tas non temere carpamus, alioquin pueri (quod Apel-
 les Alexandro dixit) qui colores terunt, nos ridebunt.
 Mi juvenis, non facile quidquam, ut barbarum damna,
 nisi exploratè nôris id minus esse Latinum.

Plin. lib. 35. Natur. hist. cap. 10.

Quapropter verba seu rariora & obsoletiora, seu se-
 lectiora, sententiarum, loquendi modi unius auctoris, in
 unum locum congerendi, ut subinde possint relegi. Lo-
 co indicis, sit relegendi solertia. Nonnumquam tamen
 sententiarum (quod etiam observes) vel ad Lemmata, aut
 Adversaria, aut etiam Historica sunt revocanda, ad sibi
 similem materiam. Verbi gratiâ: Rotundior sententia
 contra gulam ac voracitatem ad Historica, De Fagiola-
 no edone insignissimo spectat. Ita & de aliis loquen-
 dum. FAVST. Ergo verba apta, nobilitiora dicta
 unius auctoris in unum velut cumulum conjiciam?
 EVLOG. Sic ajo. Nisi, quod jam monui, opportunum
 videatur in unam è tribus illis classibus illustre dictum
 sententiæve reducere. FAVST. Capio hæc. Sed cum
 Terentio fateri liceat: Unus scrupulus etiam testat, qui
 me malè habet. In rebus ipsis adhuc hæreo. Quid si
 valde dubitem, aut planè nesciam, in quam classem ali-
 quid referendum sit? EVLOG. Hic, obsecro, non fasti-
 dioli lectores sumus. Hac in re turpissima est laboris
 parsimonia. Si valde, ut ais, dubitas, quò quid referas,
 idem bis terve locis diversis enota. Et reverà non adeò
 infrequens est, ut eadem historia ad Justitiam, & ad
 Temperantiam, aut etiam ad Religionem dicatur per-
 tinere. Tu nisi piger es, bis terve idem excerpte diversis
 titulis, eò minus excidet memoriâ. Hoc ego me sæpius
 factitare memini, præsertim si quid magis placuit, vi-
 sumque dignius notatu. Quid obest eandem, verbi
 gratiâ, patientis Christi effigiem diversò domus con-
 clavi, aut domibus etiam diversis reponere? Quid vitii

Quid a-
gendum ei,
qui dubitat
in quam
classem ali-
quid sit re-
ferendum.

Aliquando
sententiæ ad
Lemmata,
aut Adver-
saria, aut
Historica
sunt revo-
canda, ad
sibi simile
materiam.

A est unâ fidelâ duos terve parietes dealbare? Ita profus
 quid dispendii est unam aliquam lectionem sententiam,
 aut rariorem historiam diversis forulis mandare? nec
 penna, nec charta, nec laboranti dextra hic parcen-
 dum. FAVST. Quid si penitus ignorem, quò lectum ali-
 quid referendum sit, quid agam? EVLOG. Hic singula-
 rem docendum es industriam.

CAPUT VII.

Septima singularis industria:

Miscellæ eruditionis excerpta.

Gellius, seu mavis, Agellius, quem supra ad dicen-
 dum testimonium citavimus, variam ab aliqui-
 bus, & miscellam, & quasi confusam doctrinam af-
 ferit conquistam. Hujus conquiritæ industriam et-
 jam docebo. Si ergo, quod ais, legendo vel audiendo
 tale quid dicas, quod videatur in aliquam classem cer-
 tam referri non posse, hoc age, & præter tres illas, Lem-
 mata, Adversaria, Historica, classem constitue quartam,
 eique præfige titulum Miscellæ. Huc refer, quidquid ali-
 bi, nil libere loci videtur. Atque ut oculis tuis fidem fa-
 ciam, quod & in ceteris factum, en librum meâ manu
 scriptum, qui solam hanc confusam doctrinam continet,
 quibò nomen dixi, Olla pauperum. Nam uti opi-
 miores culina offam, carnes, olera, pulres in ollam con-
 jiciunt, pauperum ad fores expectantium solatio, ita
 miscellam eruditionem, in hunc, quem cernis librum,
 congesti, labore non difficili, utilitate maximâ. Hoc
 certe penarium in plurimos mihi usus servit. Hic repe-
 ritur comædiarum, orationum, elegiarum, problematum,
 scriptiorum aliarum ingenti numero themata, hic
 Artis & Naturæ miracula, omnigenæ formæ ac mate-
 riæ pocula, diversissimi generis parva quæque ac minu-
 ta, singularia quædam ab aliquibus numquam facta.
 Sunt, qui numquam mentiti, alii qui numquam irati,
 qui numquam jurârunt aliqui, non desunt, qui numquam
 riserint, qui numquam fleverint, qui numquam sive-
 rint, qui numquam sat cibi aut somni admiserint, nil
 cocti ederint, è mensâ numquam saturi abierint, num-
 quam litigaverint, numquam laverint, nullas umquam
 carnes gustaverint, nil umquam vini biberint, dormien-
 tes numquam jacerint. Ita beata Euphrosyna num-
 quam sedere visa, Isidorus nil umquam vestis lineæ ge-
 stavit, Or Abbatem nullius umquam sermonis pœnituit,
 Macarius ex quo salutis fonte tinctus est, num-
 quam humi expuit, Theonas annis triginta numquam
 locutus est, Joannes Abbas annis quadraginta num-
 quam mulierem, numquam pecuniam vidit, nec ipse
 umquam comedens, aut bibens visus est: Posidonius
 numquam ad dimidium diem injuriâ recordatus. Paph-
 nutius annis octoginta numquam duabus tunicis usus,
 Gaddana toto vitæ tempore numquam sub recto fuit,
 Abbas numquam cubare; sed vel stare, vel genua fle-
 scere consuevit, Acepsumas annis sexaginta neminem
 umquam vidit, cum nemine sermonem miscuit, Chry-
 sostomus numquam ulli maledixit, &c. Paucos nomi-
 navi ex eorum numero, quos hoc nomine in hæc Mi-
 scellanea retuli: neque verò auctores tantum pro singu-
 lis testimoniis, sed & librum, caput, paginam adscripti
 (tu tuis hoc oculis cerne) ut quodvis, cùm opus, reper-
 tu esset promptissimum. Et quæso te, vel hinc discè,
 quanti & usus & fructus sit excerpte. Ex his unis tan-
 tummodò Notis, in hanc unam vocem, NVNQVAM,
 velut neglectim collectis, possim reverà librum conscri-
 bere singularem. Tanti nihil est negligere, & vel obiter,
 modò constanter excerpte. Quamvis omnia ista, fa-
 teor, quæ in ollam pauperum, seu miscellam eruditionem
 conjeci, cotinmodè in Adversaria vel Historica referri